

Feeling Bloched

TheLitCritGuy

24 Mart 2024

"Hiçbir şeyin mümkün olmadığı bir durumdan, aniden her şey yeniden mümkün hale gelir"
Mark Fisher, Kapitalist Gerçekçilik Alternatif Yok mu?

Bugün yeni kitabım A Primer on Utopian Philosophy yayımlandı: Ernst Bloch'un Çalışmalarına Giriş, Zer0 Books'tan çıktı. Bu kitap - aslında daha çok bir broşür - Bloch'un felsefesinin kesin bir açıklamasını yapmaya çalışmak değil, Bloch'un çalışmalarının ütöpik felsefe projesinin yenilenmesi ve devamı için yeterince takdir edilmemiş ve paha biçilmez bir kaynak olduğu argümanını ortaya koymaya çalışmaktır. Aslında, Zer0 Ütopya serisinin tamamı bu amaca hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Bloch, başta Umut İlkesi (1954, 1955 ve 1959'da üç cilt halinde yayımlanmıştır) olmak üzere, çalışmaları boyunca ütöpik düşünceye adanmış bir felsefi külliyat inşa etmiş olmasına rağmen, Anglofon siyasi söylemde kendi alımlaması biraz marjinal kalmıştır. Bloch'a tepki olarak yazan ve Anglofon sol çevrelerde geniş bir okuyucu kitlesi bulan Lukacs, Benjamin ve Adorno gibi isimlerin aksine, Bloch'un alımlanması çok daha dar olmuştur. Jameson'ın Bloch'un alımlanmasını istemeden de olsa oldukça iyi anlatan ünlü bir sözü vardır:

"Bugün her yerde... tanınmayan bir "Ütopya partisi" gibi bir şeyle karşılaşırız: sayılarını belirlemek zor, programı duyurulmamış ve hatta belki de formüle edilmemiş, varlığı genel olarak vatandaşlar ve yetkililer tarafından bilinmeyen, ancak üyeleri gizli Masonik işaretler aracılığıyla birbirlerini tanıyor gibi görünen bir yeraltı partisi."

Bu kitabı yazarken, bana Bloch hakkında hiçbir şey bilmediklerini ya da adını hiç duymadıklarını söyleyen insanlarla tanıştım, ancak her zaman bazıları - çok değil, ama bazıları - Bloch'un felsefesinin müjdecilerinden biri olduğu duyurulmamış programa adanmış yeraltı partisinin üyeleri, zevkle yanıt verdi. Jameson, Marksizm ve Biçim'de Bloch'un çalışmalarına dair en eski İngilizce tanıtımlardan birinde, onun felsefesini büyük bir uyduya benzetir - başka bir zamandan ve başka bir yerden Dünya'ya çarpan bir şey. Bloch gelecek zamanın filozofudur, henüz var olmayan bir dünya için kavramlar yaratır.

Felsefesinin en faydalı olduğunu düşündüğüm ve belki de son birkaç yıldır çalışmalarına yönelik popüler ilginin görece eksikliğini açıklamak için bir yol kat eden bu unsurdur. Mark Fisher'ın bütün bir yazar kuşağını şekillendiren çalışmalarının ardından, belki de eleştirinin gerekli olumsuzluğunu yüceltme eğilimi var. Bu tür bir ortamda, Bloch-Musik'in (Adorno'nun deyimiyile) büyük pasajlarını, kolay bir Ütopik rüya için mevcut sorunların ötesine bakarak bir tür dini coşkuya tehlikeli bir şekilde yakın olarak görmek kolaydır. Ancak bunun Fisher ve onun gibi düşünürlerin ütopyacılığımı ıskaladığını düşünüyorum. Kapitalist Gerçekçilik'i okumanın en dönüştürücü yanı, bu dünyanın tüm kabusvari niteliklerine rağmen inşa edilmiş bir şey olduğu ve hem değiştirilmesi gerektiği hem de değiştirilebileceği konusundaki ısrarıdır. Felsefi olumsuzluk şimdiki zamana karşı bir duruştur ve bu nedenle, hiçbir zaman açıkça ifade edilmese bile, kökten farklı bir gelecek için bir çağrıdır. Kapitalist Gerçekçiliğin sonu, taleplerimizin cüretkârlığını ve kapasitelerimizin kapsamını kabul eden bir şimdiki zaman anlayışı için bir çağrıdır. Ütopik Felsefe Üzerine Bir Başlangıç, Bloch'un tarihsel durumunun ve entelektüel çalışmalarının bize hala öğretecek çok şeyi olduğunu ve var olan her şeyin acımasızca eleştirilmesine yönelik felsefi bir bağlılıkla tamamen uyumlu olduğunu gösterme girişimidir (Bloch'un çağdaşı Theodor Adorno'nun çok iyi bildiği bir şey). Tom Moylan, Ütopyacı Olmak'ta, Ütopyacı felsefeyi oluşturan diyalektik ve diyalojik "ihbar ve ilan" hareketinden bahseder. Bloch'un ünü, henüz olmayan bir dünyanın basit ilanları olarak reddedilse de, onun çalışmaları tam da bu çifte hareketin, kapitalizmin dünyasında ve ona karşı yapılan felsefenin modelidir. Çalışmaları doğrudan günümüzün tıkanıklıklarına ve çelişkilerine hitap eden bir filozof olarak, Bloch'u hiç okumadıysanız bile okumayı denemeniz için en iyi nedenlerden biri budur.

İkinci ya da daha önemsiz bir neden ise, Bloch'un yazdıklarının başka hiçbir şeye benzememesi. Umut İlkesi'nin çevirmenleri (Neville Plaice, Stephen Plaice ve Paul Knight) giriş bölümünde bunun gurur verici bir edebi eser olduğuna dikkat çekiyorlar ki bu da Marksistlerin neden bu eseri pek sevmediğini açıklıyor. Bloch hem şair hem de filozoftur ve çalışmaları asla soyut ya da aşırı skolastik değildir. Daha ziyade, Ütopyacı dürtünün felsefenin içinde bulunduğu, ancak Umut İlkesi'nin açılışındaki bu alıntının oldukça güzel bir şekilde gösterdiği gibi, sadece bu alana izole edilemeyeceğine inanmaktadır.

İyi Yeni hiçbir zaman tamamen yeni değildir. Hayatı saran ve mecazi sanatların dolu olduğu hayallerin çok ötesinde hareket eder. Tüm özgürlük hareketleri ütöpik özlemler tarafından yönlendirilir ve tüm Hıristiyanlar da kendi tarzlarında, vicdanları uyuyarak ya da şaşkınlıkla, İncil'in göç ve mesih bölümlerinden bunları bilirler. Buna ek olarak, özlem ve umutla ve yeniden eve ulaşma dürtüsüyle oluşan sahip olma ve olmamanın birleşmesi, her durumda büyük felsefede yuvalanmıştır. Sadece Platon'un Eros'unda değil, aynı zamanda Aristoteles'in geniş kapsamlı madde kavramında, öze doğru bir olasılık olarak ve Leibniz'in eğilim kavramında da. Umut, Kantçı ahlaki bilinç önermelerinde dolayimsız bir şekilde, Hegel'in tarihsel diyalektiğinde ise dünya temelli, dolayimli bir şekilde hareket eder. Bununla birlikte, tüm bu Aydınlanma devriyelerine ve hatta terram utopicam'a yapılan keşif gezilerine rağmen, hepsinde kopmuş, tefekkürden kopmuş bir şey vardır.

Ütopya alanındaki tüm keşiflerimiz tefekkürle kesilir - bu yüzden tam anlamıyla "felsefi" bir kitap yazmak istemezdim - bu öyle değil, bu bir başlangıç, almanız ve ihtiyaç duyduğunuz şekilde yapmanız için bir şey.

Posia

TheLitCritGuy
Feeling Bloched
24 Mart 2024

<https://thehaunt.blog/2024/03/29/feeling-bloched/>
Çevirmen:Nuri Can Alber Çabuk

edu.wll.im